

Ahol a fa mindig jelen van

A TERMÉSZET IHLETTE ÉPÍTÉSZ

Tóth Norbert

Saját bevallása szerint imádja a természetet, a fát. Világszerte elismert építész, de azért van saját asztalosműhelye. Fiatalabb korában, amikor még nem írt, hobbiból megcsinált egy-egy háztető-szerkezetet – hétvégente. A többtucatnyi ház ácsmunkáján, számos fateraszon és balkonkészítésen túl mégiscsak arra az ötven könyvre büszke, amit máig megírt és letett az asztalra. Hogy ki ő, kedves olvasó?

Fogadni mernék, hogy az Ön polcán is megtalálható valamelyik kötete, számos értékes, a fával dolgozó szakemberek vagy a fát kedvelő műértők számára is hasznos információval. Ő Kószó József, vele beszélgettem. Mivel nagy megtiszteltetésnek tekintem, hogy tegezhetem, így ebben a formában kerül közre beszélgetésünk is.

– *Honnan jött Neked a fához, a faipari munkához való vonzódás?*

– Annak idején asztalos akartam lenni, de aztán elferdültem – asztalos szemmel legalábbis. Igaz, aztán építészszemmel is, mert elkezdtem írni az építészetről. És hát tudod, hogy van ez: aki megtanulta, az csinálja, aki meg nem tanulta meg, az oktatja, leírja.

– *Azért ez az elmélet hibádzik egy kissé. A Te esetében mindenféle képpen...*

– Tudom. Az a helyzet, hogy szeretem csinálni, és amikor vendégként előadok egy-egy egyetemen, a

Kószó József feleségével

lépcsőkön is végig hallgatók ülnek. Nagyon fontos: én nem tanítok, csupán előadásokat tartok Nyitott építészet címmel. Bárki kérdezhet a témában, ezekre épülnek az előadások. Ez nekem is egy remek képzés. Ehhez még az is hozzátartozik, hogy az oktatási intézmények az összes tananyagomat ingyen átvehetik világszerte: nem kérek értük jogdíjat! Egyébként műszaki könyv Európában

tőlem jelent meg a legtöbb: 50 könyv, 269 kiadásban került a polcokra. Emellett közel 1000 publikációm is napvilágot látott – világszerte. Legutóbb a moszkvai Lomonoszov Egyetem avatott díszdoktorává, mert az oroszoknál megjelent 27 könyvemből 16-ot beépítettek a tanrendbe. A Háztetők szerkezete című könyvem anyagát szinte teljes egészében felhasználják. Háromnegyede a

fáról szól. De továbbmegyek! Még a kilencvenes években nagyon sok törvény és rendelet módosult. Az építészet témájához kapcsolódóan én tettem a legtöbb módosító javaslatot, így tagja lettem a törvény-előkészítő bizottságnak is. Igaz, akkor már túl voltam 28–30 könyv megírásán. Ezekből egyébként nagyon sokat elfogadtak, és máig is alkalmaznak. Odáig is eljutott ez a ténykedésem, hogy környezetvédelmi miniszternek is javasoltak. Hozzáteszem, függetlenként, mert soha nem voltam párttag. Engem kértek fel a Riói- és a Kiotói Egyezmény ratifikálásához is, amely az ENSZ klímaváltozással kapcsolatos konvenciójának keretében történt és történik ma is. Akkor azt el is vállaltam, mert az épített és a természetes környezet védelméért így tudtam hozzátenni a magamét: először a természet, azután mi, emberek, majd pedig én. Számomra ez a helyes sorrend.

– *Gratulálok! Ez nemcsak szép, de igaz is! Egy kicsit azonban kanyarodjunk még vissza: szóval, honnan is jön a fához való viszonyulásod?*

– A természet iránti szeretetemből. Emiatt sokat is járok túrázni, és kint az erdőben mindig megcsodálom a fákat. Már gyerekkoromban is megvolt ez a vonzódás, mert általános iskolásként faszobrokat faragtam. Aztán később, amikor pályakezdőként egy tervezőirodában dolgoztam egy nagy vállalatnál, és szerettem volna pénzt keresni emellett, hétvégente elmentem tetőket építeni. 30 óra alatt összeraktam egy családi ház tetőszerkezetét, csak a léceztést és a cserepezést kellett a háziaknak befejezni. Annyit kerestem vele, mint egész hónapban az irodában, pedig akkor már úgymond kis-nagy főnök voltam.

– *Ezután jött a könyvírás...?*

– Számomra mindig fontos volt a mesterképzés, és ezt nem egyetemi

Akkor még csak 37 könyvvel

értelemben kell érteni. Egy szakma mesterképzését értem ezalatt, amikor az elméletet egy szakember, egy szakmunkás is megérti, sőt, sok esetben egy műszaki érdeklődésű laikus is átlátja, hogy mit és hogyan kell csinálni. A könyveim erről szólnak. Ugye, itt sok esetben épületfizikáról, épületenergetikáról van szó, mégis egyfajta kommunikációs szintet kellett alkalmaznom a közérthetőséghez. Tegyük hozzá, hogy az én időmben használt tankönyvekben mindez nem volt benne: nem volt leírva a hogyan és a miért, csak a konstrukció. Úgyhogy a gyakorlati fogásokat úgy kellett összeszednem. Nekem 14 000 kötetes könyvtáram van, köztük nagyon sok könyv német és olasz nyelvterületről származik. Itt 100–120 évre visszamenőleg őrzöm azokat a szakkönyveket, ahol a szaktudás még gyakorlat volt és nem tudomány. A legöregebb szakkönyvem 400 éves. Csakhogy egy példát említsek: a tetőszerke-

zetőszerkezetét bombatalálat érte a II. világháborúban. Kb. két évig tátongott rajta egy hatalmas lyuk. Aztán az '50-es évek végén egy rekonstrukció kapcsán teljesen felújították az épületet, de a tetőszerkezet alapanyagának kétharmadához így sem kellett hozzányúlni, mert olyan jó állapotban volt. Megjegyzem, mind a mai napig. Akkor ott nem volt faanyagvédelem, volt viszont minőségi és nagy gyantatartalmú fenyőrönk, amit a kivágás után – folyami úsztatással – szinte azonnal a helyszínre szállítottak. Mindezt egy héten belül végrehajtották. Így a fában lévő gyanta nem kicsorgás után kristályosodott meg, hanem a fa belsejében – jelentősen javítva ezzel az anyag szerkezeti tulajdonságait. Ma már ez tudomány, akkor mesteri gyakorlat volt. Az ilyen és ehhez hasonló ismereteket a mai tankönyvekben sehol sem tárgyalják, még említés szintjén sem! Na, az ilyen tudásanyagot gyűjtöm össze,

a fáról szól. De ott van a Szaunák c. könyv: az teljes egészében a fával való építést tárgyalja. Az építész a fától indul és még hosszú ideig azzal is fog befejeződni.

– *Ez nagyon jólesik a mi fás lelki-lágunknak! Na, de menjünk tovább: úgy tudom, hogy mindkét fiad építész lett. Továbbviszik ezt a küldetést?*

– Tamás fiammal most is együtt dolgozom: a negyedévente megjelenő Európai Házak című magazinba ő is szokott írni. Illetve más szaklapban is publikál. Ráadásul az építész diplomája mellé az újságírói és az épületgépész diplomát is megszerezte. A másik fiamnak, ifj. Kószó Józsefnek tervezőirodája van: óvodák, iskolák, több száz lakásos lakóházak mellett komoly, nemzetközi pályázaton kiírt fejlesztésekre szóló megnyert megbízásai is vannak. Ilyen például azoknak a sportlétesítményeknek a tervezése, ami Moszkva körül épül, valamelyik nagy orosz sporteseményre készülve. De hogy miért nem esett messze az

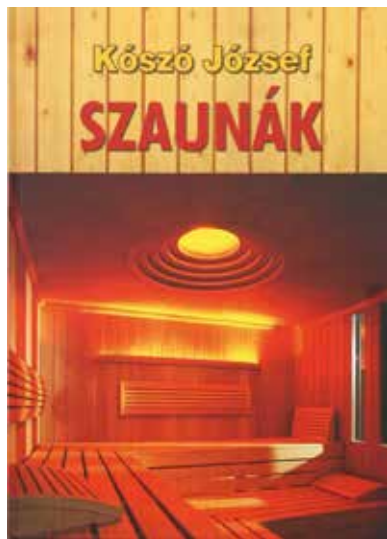
A világ legnagyobb mamutfenyője Kószó József jobb szélén

zetek anyagának tartósítását régen nyilvánvalóan nem vegyszerekkel oldották meg, volt viszont értékes alapanyag-ismeret és hatalmas tapasztalat. A budai Mátyás-templom

és adom közre építészként, az adott szakterületre alkalmazva! És ha már a könyveknél tartunk: a legtöbbet eladott két könyvem a Kandallók és a Lépcsők, ez utóbbinak a kétharmada

alma a fájától? Amikor még kicsik voltak, akkor játék szerszámosládát kaptak karácsonyra – gyaluval, fűrészszel, meg kalapáccsal. Akkor nekem még a tetőépítés volt szem

előtt. Aztán később, kisiskolás korokban rajztáblát, meg fejes vonalzózt hozott nekik a Mikulás, hogy ne az én tervezőasztalomon ugráljanak...

Kószó József: Szaunák

– Ennyit a szülői mintákról. Amikor felhívtalak az interjú kapcsán, azt mondta a feleséged, hogy este 8 után hívjalak vissza, mert fűvet nyírsz...

– Igen, két telek kertjét is én tartom karban. Ezt nem engedem át másnak, mert hát kell a mozgás.

– Azt mondtad, túl vagy a nyugdíjkorhatáron. Honnét az energia mindehhez?

– Napi tizenkét órát dolgozom, szombaton tízet, vasárnap csak ebédig.

– De még mindig nem tudom, hogy honnét van ehhez az erő benned?

– Nem állok le. Látom a környezetemben lévő fiatalabb nyugdíjasokat, és sajnos észlelem azt is, hogyan épülnek le, mert nincs semmi az életükben, ami előrevinné őket. Nem kell, hogy könyveket írjon az ember. Én pl. havi három-öt alkalommal hegyi túrákra járok. Még az is előfordul, hogy bolondnak néznek, amikor 2000–2500 méteres magassági távokon túrázok, a nálam jóval fiatalabbak meg lemaradnak, vagy visszafordulnak a táv egy részénél. 67 évesen például megjártam egy 5200 méteres csúcsot az Andokban,

igaz, hogy majdnem ottmaradtam oxigénhiány miatt. Ráadásul, mint említettem, az előadások miatt folyamatosan utazok: a 12 hónapból 3–4 hónapot általában úton vagyok.

– Aktív vagy, az nyilvánvaló. A további terveidről lehet tudni valamit?

– Az építészetről szóló mind tökéletesebb információk átadása, és a megújuló technikák, rendszerek, újdonságok közlése – ez motivál. Ha ránézek a könyveimre, még vagy 20 kötetre való témát jó lenne megírni, mert az még hiányzik. Nekem. Bárhol is járok és látok például egy építkezést, ami sok esetben zárt kerítéssel van körbevéve, mindent megteszek, hogy bejussak és körbenézzek. Volt, hogy rendőrt hívtak, és úgy vezettek ki. Ennyire erős bennem a szakmai kíváncsiság, amit aztán végül leírok vagy elmondok. Sokan megszállottként tekintenek rám. Nem bánom. Mindig is képeztem magam, olyannyira, hogy 18 találmányom született, ebből 13 világszabadalom. A lánclépcső találmányokat például a világ minden országában alkalmazzák. Az összeset ingyen adtam, sehol nem kérek értük jogdíjat. Egyébiránt a legutolsóért a Magyar Tudományos Akadémia Nagydíját nekem ítelték oda.

– Ha most az összes olvasódat megszólíthatnád, mit üzennél nekik?

– A természet iránti szeretet maradjon meg bennük, mert hiszem, hogy alapvetően mindenkiben benne van. Szóval fában és lélekben is fejeződjön ki ez a természetszeretet. Ha mindent műanyagból akarunk majd megcsinálni, akkor olyan lesz az életünk, mint maga a műanyag: mondvacsinált és üres, mert hiányozni fog belőle a lényeg: a természet, és annak szépsége. Úgyhogy bárhol is járunk, bármit is teszünk, emberként védjük meg a szépet, a természeteset. Ha ezt mi nem tesszük meg, az unokáinktól már hiába várjuk. ■

OHRA
FOGALOM A RAKTÁROZÁSBAN

Több mint 30 éve a faanyagtárolás specialistája.

Növelje meg kapacitását a megfelelő tárolási megoldással. Fejejtse el az állandó átrakodást, instabil tárolási megoldásokat. Találja meg az Önnek megfelelő megoldást az OHRA-val.

- **Karos állványok**
- **Nagy teherbírású raklapos állványok**
- **Tárológalériák**
- **Tárolócsarnokok**
- **Automatizált rendszerek**

Gyártói képviselőt:

OHRA Regalanlagen GmbH
Alfred-Nobel-Str. 24-44
50169 Kerpen
Mobil: +36 70 386 1978
e-mail: krencsey@ohra.de

www.ohra.hu